XXXVII. évf. Cluj-Kolozsvár. 1927. December 10. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Karácsony.

Rég elzugott az első őszi szél, elhultak a sárgult falevelek is, hideg szállott a mi szép tájunkra s a föld szive bennebb, mélyre vonult.

Fecske, gólya, más tájakra szálltak, patak vize fehér jéggé dermed s minden reggel zuzmara van fagyva a szegény ember kicsiny ablakára.

Künn a gabona várja a hófedőt, hogy a télnek fagya meg ne ártson s az ember benn szivének legmélyén vigasztaló örömizenetet.

Tél fagyának kellős-közepében tavaszi hirt hoz a harang szava... ma született, igen ma született... Jézus, az igazi ember... maga.

Péter otthon hálóját kötözi, javitgatja melegebb időre s álmodozik gazdag halfogásról, jobb életről, könnyebb jövendőről.

Magyar testvér, erdélyi bús ember, drága faj- és kedves jó hitfelem! Mondd meg nekem, hittel várod-e a karácsonyi örömizenetet?

Van-e benned egy isteni szikra nagyot merő, messze világító s van-e benned merész lélek ahhoz, hogy meglásd a szeretet Jézusát?

Gyülölködő világ közepette, megpróbáló nehéz viszonyokban te kell, hogy a szeretetet ápold, Isten rád bizta e nemes ügyet.

Áldott szép karácsony, ünnepek ünnepe, meggyötört szivünknek örömizenete, vágyódó lelkünknek beteljesülése... jöjj el csak mi közénk, bátorsággal jöjj el. Kicsiny, gyönge népek csak te reád várnak, erőtelen kezek csak tégedet áldanak s acélos erőssé, tettre késszé válnak... szent karácsony téged a szivekbe zárnak, mélyen bele zárnak.

Dr. Kiss Elek.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

TŰZHELY MELLETT

Ki az a Jézus...?

1. Ki az a Jézus, aki született?
Világnak szóló örömüzenet,
Évezredeknek titkos epedése,
Angyalzsolozsmák zümmögő meséje,
Az idők teljessége, lázban
Kiáltó szó a pusztaságban.

2. Ki az a Jézus, aki született?
Az Örökkévalótól jött követ:
Országom eljön, jön a virradattal,
A bércek ormán már dereng a hajnal,
A rettentések éjtszakája
Alámerül a szennyes árnyba.

3. Ki az a Jézus, aki született?
Az életmag, amely elvettetett,
A vér, amelyet hasztalan nem ittak,
Az ige, mely minden *miért*-re hirt ad,
Boldog *bizony* a sok *talán*-ra,
Győzelmi dal a bús halálra.

4. Ki az a Jézus, aki született?
A békesség, szelid könnytelt szemek.
A háboruság-szenvedő ne féljen,
Az igazért korbács-ütés se szégyen,
A boldogság, mely nem tud fájni,
Nem tudja még, a boldogság mi.

5. Ki az a Jézus, aki született?
Oh, nézzetek rá, Ő a Szeretet,
Az érző sziv az elfásult világban,
Az áhitat az Úrnak templomában,
Nem zörgő cimbalom, csak halkkal
Való beszéd önnönmagunkkal.

6. Ki az a Jézus, aki született?
Az út, amely az Úrhoz elvezet,
A Megváltó, ki éltünk drága kincsét
Kiásta és kezünkbe adta ismét:
Mit vánszorogsz kolduskénf, ember?
Királyfi vagy, hát föl a fejjel!

7. Ki az a Jézus, aki született?
A vak világba Látó érkezett.
Gonosz erők játéka voln' az ember?
Nem, nem, a sorsért átkozódni nem kell.
Omoljék itt bár össze minden,
Ő győz tebenned, Ő, az Isten.

8. Ki az a Jézus, ki megérkezett?
A biróvá tett lelkiismeret,
Ez *új* törvényszék, melynek, jaj, a széke
Nem ott vár messze-messze fent az égbe',
Itt itél s minden mennye, pokla
Elfér egy kis könnycseppbe, csókba.

9. Ki az a Jézus, ki megérkezett?
Az új ember, ki *bennünk* született.
Harsogj hozsánnát, sziv az érkezőnek,
Oh hints, virágot hints az ébredőnek.
Megvirrad még, másként lesz minden,
Ember, ne félj, mert él az Isten!

Pálffi Márton.

Karácsonyi versezet.

Mózes próféta.

1. Ide figyeljetek tisztes gyülekezet,
Kik karácsonyfát látni ide feljöttetek.
Rég elmult időknek emberei szólnak,
Kik a régieknek imigy jósolgattak.

2. Csillag fog származni Jákobból tinéktek,
Kik az egy Istenben híven reménykedtek.
Birodalma leszen mindig Juda földjén,
Amíg egy ember lesz ezen a földtekén.

3. Ezt a jövendölést Mózes mondja nekünk!
Mint akitől vagyon legrégibb szent könyvünk.
Igy biztatta népét hajdan a pusztában,
Hogy bizzék Istenben és prófétájában.

Ézsaiás próféta.

1. Nemcsak Mózes vala az Úr szószólója.
Ki által hallatott földön Isten szava.
A nagy Ézsaiás szüntelen hirdette,
Hogy születik nekünk az Égnek gyermeke.

2. Vesszőszál származik Ézsai törzséből,
Aki Forrás leend az Isten lelkéből.
Királyok dajkái az ő egyházának,
És akkor a vakok szemei megnyilnak.

3. Teljes lészen a föld szent tudományával,
Bővelkedik minden a lelki Forrással.
Sionnak is lészen megváltó szent Ura,
Aki nem lészen más, mint a kis Jézuska.

Jeremiás próféta.

1. Jeremiás vala egy más nagy próféta,
Ki által hallatott szintén az Úr szava.
Ő is gyakran szólott a jövő korszakról,
Isten szive szerint való jó pásztorról.

2. Mely szerint az Isten jó pásztort fog adni,
Ki e földön mindig igazat fog tenni.
Feltámassza benne Dávid király magvát,
Ki bennünk építi az Isten országát.

3. Igy jövendölt vala Isten prófétája,
Ki fogságban szenvedt a nagy Babilonba.
Én is egy boldogabb jövendőt jósolok,
Melyért minden buzgó szív feldobog.

Zakariás próféta.

1. A végső próféta Zakariás vala,
Ki Jézus jöttéről gyakran prófétála.
Csemetének jelzi a jó Isten fiát,
Aki megépíti az Úrnak templomát.

2. Békesség fog lenni az ember szivekben
Hogyha megjelenik az idő teljében
Békesség, szeretet a mennyben és földön
Ez lesz mindenkinek a valódi öröm

3. Ugy szól a Jézusról, mint lelki királyról
Ki bizonyságot tesz az ő szent Atyjáról
Igy jövendölt nekünk a rég elmult világ
Mig megnyertük végre lelkünk Megváltóját.

Első angyal.

1. Isten küldött engem hozzátok emberek
Midőn közöttetek örömet hlrdetek
Ne féljetek, mert ami megigértetett
A mai estével mind beteljesedett.

2. Nemcsak egy embernek lészen ma öröme
Az egész világnak örül szive, lelke
Mert igaz Megtartó született ma nektek
Ki kedves gyermeke Ég föld Istenének.

3. Ez az Úr Krisztus Dávid városában
Bepólálva fekszik barmok jászolában
Mellette van apja és szerető anyja
József az ácsmester s hű neje Mária.

4. Látjátok pásztorok a jó Isten dolgát
Ki hozzátok küldi az ő igaz fiát
Atyai jósággal, mindig azt akarja
Hogy boldogság legyen minden ember sorsa.

Második angyal.

1. Imára emberek, szivetek buzogjon
Minden emberi ajk dicséretet mondjon
Dicséretet az ég és föld Istenének
Mert látható jele vagyon kegyelmének.

2. Bethlehem városát fénybe borította
Dávid nemzetségét égig magasztalta
Csudálatos dolog lett Izrael földjén
Az égből földre jött hit, szeretet s remény.

3. Sötétség országa egészen elveszett
Tudatlanság homálya a mélységbe esett
Világosság gerjed a homály hegyeken
Tudomány, békesség az ember lelkekben.

4. Jertek, oh jertek, midőn ezt éneklem
Nagy dicsőség a magasságos mennyekben
A mi jó Urunknak és szent Istenünknek;
Béke s jóakarat földön embereknek.

Első pásztor.

1. Keljünk fel pásztorok, ébredjünk fel végre,
Nézzünk fel egyenként a csillagos égre.
Csudálatos hangok szólnak a magasban,
Melytől az embersziv hangosabban dobban.

2. Isten szava szólott a mi lelkeinkhez,
Melynek folytán bennünk az öröm gerjedez.
Halljátok, született nekünk a Megtartó,
Az igazi Krisztus, mindent boldogitó.

3. Jertek szépen s menjünk mind el Bethlehembe,
A mi Megváltónknak születés helyére.
Lássuk meg a dolgot, mi megjelentetett,
Hogy minékünk ottan Krisztus született.

Második pásztor.

1. Jól mondod hű pajtás, hogy keljünk s ébredjünk,
Mert elég rég idő, hogy mindig tévelygünk.
Lám a nagy próféták sokszor jövendölték,
Hogy könyörül rajtunk végre a magas ég.

2. Amit a próféták hajdan jósolgattak,
Az angyali szavak olyat mondogattak.
Legjobb meggyőződni saját szemeinkkel,
Jöjjetek és bátran mindnyájan menjünk el.

3. Mit láttak szemeink kicsiny Bethlehemben?
Sürü néptömeget láttunk minden helyen.
Egy kis istállóban láttunk aztán csudát,
Egy kedves gyermeket s boldog apát, anyát.

4. A jászolban feküdt, angyalin mosolygott,
Egész kis lényéről szeretet áradott.
Ő volt az Istennek ártatlan báránya,
Az i az Istennek legnagyobb áldása.

Simeon.

1. Uram, jó Istenem! hallgass hű szolgádra,
Reménységben megőszült Simeonodra.
Évek óta várakoztam e gyermekre,
Ki próféták által sokszor volt igérve.

2. Im látták szemeim, amire ugy vártam,
Lesz már boldog világ egész Judeában.
Mert megmenti népét a lelki rabságból,
Bűntől, kárhozattól s minden nyavalyától.

3. Minden sziv örüljön, dicsérje az Urat,
Ki megadta nekünk szabadulásunkat.
Szülők és gyermekek! mi is hát örvendjünk,
Hogy ez évben ujból karácsonyt érhettünk.

4. Bocsássad el Uram szolgád békességgel,
Mert betelt a lelkem a Te kegyelmeddel.
E kisded gyermeket tartsd meg szeretetben,
Hogy általa minden üdvösséget nyerjen.

Angyali köszönet.

1. Igen tisztelt hivek, kedves jó emberek,
Férfiak, asszonyok, ifjak és öregek.
Mi egy szép ünnepre jöttünk e Sionba,
A mindnyájunk által kedvelt templomunkba.

2. Karácsony este van, a legszebb ünnepünk,
Mikor Krisztus urunk született érettünk.
Istené a hála, övé a dicsőség,
Hogy megváltót nyert az egész emberiség.

3. De hogy nekünk itten karácsonyfa vagyon,
Kedves apák, anyák! Az Isten megáldjon.
Szivesen adtatok, amit csak lehetett,
Igy szerzétek nekünk szivbeli örömet.

4. Kap most minden gyermek süteményt és almát,
Ezek mellé pedig tollhegyet és irkát.
Nem fog elmaradni a cukor és dió,
Gyermek szivet-lelket ami boldogitó.

5. Szülők mellett állnak a kedves tanitók,
Akik velünk szemben mindörökké oly jók.
Nekik is van részük e szép ünnepélyben,
Áldja meg éltüket a kegyelmes Isten.

6. Most már az ünnepnek végére jutottunk,
Pásztorokkal mi is Bethlehemben voltunk.
Láttuk a kis Jézust, ki nékünk született,
Szivünkből kivánunk kellemes ünnepet. Amen.

Péter S.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Az unitárius naptárt szétküldöttük. Csaknem minden egyházközségünknek küldöttünk belőle annyit, amennyit elegendőnek gondoltunk az egyházközség erejéhez képest. Kérjük lelkész afiait, hogy igyekezzenek elhelyezni s az eladott példányok árát minél hamarább küldjék be a portó levonásával *Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok úrnak* (Cluj, Collegiul Unitar, Calea Victoriei). Ha valahova esetleg igen sokat küldöttünk, kérjük az illetőket, hogy az el nem adott példányokat idejében küldjék vissza, hogy juttassuk el oda, ahol még szükség van reá. A küldött példányok árának elszámolását kérjük legkésőbb *1928. január 15.-ig* elintézni.

A Dávid Ferenc-Egylet nagygyűlése.

Szép számú hallgatóság jelenlétében tartotta meg Egyletünk 43-ik közgyülését f. évi november hó 5-én d. u. 4 órakor kollégiumunk disztermében. A gyülést a kollégium ifjuságának énekkara vezette be gyönyörü karénekkel, melynek betanitása Ütő Lajos énektanárunk érdeme. Utána Végh Benjámin, háromszék-köri esperes mondott bensőségteljes, szép imát. Dr. Boros György, egyletünk ügyvezető-alelnöke a következő megnyitó beszédet olvasta fel:

Brassai bácsi a D. F. E. élén.

A kőszáli sas a legmagasabb orom csúcsán ül némán, csöndesen. Talán a mult napok hiu kisérletei búsitják, vagy elhagyott egyedülisége fölött elmélkedik. Mindig magából indul ki és magához tér vissza, s mindig az a refrain nyugtatja meg: én vagyok a sziklák ura. Az a férfi, akinek neve az Urnak 1927-ik esztendejében bejárta a magyar ajkak százait és ezreit, ezelőtt 43 esztendővel hosszu élete termékeny csúcsán állva szemlélte a multat és gondolkozott a jövendőről. Egy volt bizonyos előtte: a mi csekély időm és erőm még vagyon, azt szeretném, ha lehet, hazámnak s ha kell egyházamnak szentelni.

Elmélkedése közben megpendül az első s a legnagyobb sziv: Dávid Ferenc. Tudós, reformátor, hős, s ha kell, egyedülálló, de mindig előre is messze tekintő. Brassainak egészen kapóra jő, midőn a körülte nyüzsgő, mozgó unitárius ifjuság a Dávid neve mellett az övét emlegeti és igy szól, jöjj te, kinek erős, kipróbált szárnyaid vannak: jöjj, vezess, tanits repülni minket és mi hiven követünk téged.

Brassai leszállott a 85 év olympusi magaslatáról, ajakáról elhangzott a jelszó, a jövőnek vallásra lesz szüksége és a jövő vallása a ti kezetekben.

Vajjon prófétai látás szülte-e ezt a gondolatot, vajjon lehetséges volt-e neki megsejteni, hogy jő olyan idő, amilyen most ime itt is vagyon, midőn minden gondolkozó elme szeretne valami ujat, a mostani légkörnek, ennek az ujnak látszó megbénult, csonkult világnak megfelelő istengondolatot és megnyugtató hitet teremteni.

Csak egyről vagyunk bizonyosak: Brassai a korral haladott, s most is csak olyant kivánna tenni, ami a mai kor szellemének megfelel.

Midőn Brassai arra vállalkozott, hogy Egyletünk élére áll, hitte, hogy jót tenni lehet. Olvassuk elnöki szózatait s higyjük, hogy mindenki tehet jót embertársai érdekében. Ha szeretjük népünket, ha bizunk jövőnkben, fogjunk kezet népünk mivelése érdekében.

Egyházunk kisebb és nagyobb községeiben, kivétel nélkül mindenütt ünnepelték nagy Brassaink dicső emlékét. Nekünk, a Brassai egyletének nemcsak a multért, hanem a jövőért is gondolnunk és tennünk kell. Azt szeretném, ha a Brassai nagy lelke átjárná minden unitárius elméjét. Azt szeretném, ha a Brassai jóságos

szive meghatná minden unitárius szivét. Ekkor elérnök, hogy a tehetséges ifjú nem szakitná félbe tanulmányait a szegénység miatt. Ekkor dicsőségnek tekintené minden ifju, ha nagy nélkülözéssel és mégnagyobb küzdelemmel, de minden áron kivivná maga számára a sikert.

Ha példára van szükségünk, ime, itt a Brassai példája, ha lelkesedésre, hallgassunk az ő szavára.

Mindenek fölött pedig áldjuk és tiszteljük első elnökünk, Brassai Sámuel emlékét!

A megnyitó beszéd elhangzása után Lőrinczi Dénes, aranyosköri esperes emelkedett szólásra, méltatva a megnyitó beszéd szépségét és tartalmasságát, s egyuttal inditványozva, hogy a közgyülés szavazzon köszönetet Dr. Boros Györgynek azért a tartalmas és magasnivóju könyvért, melyet ő Dr. Brassai Sámuelről, Egyletünk első elnökéről irt.

Ezután Szent-Iványi Sándor titkár felolvassa az Egylet Választmányának javaslatát, hogy a Br. Petrichevich-Horváth Arthur, küküllői-köri felügyelő gondnok úr lemondása következtében megüresedett elnöki széket töltse be Gr. Horváth-Tholdy Rudolf marosnémeti földbirtokos úr személyével. A közgyülés fájdalommal látva be, hogy Br. Petrichevich-Horváth Arthur úgy gyönge egészségére, mint nagy elfoglaltságára való tekintettel lemondását visszavonhatatlanul fenntartja, — az igy megürült elnöki méltóságba egyhangu lelkesedéssel megválasztotta Gr. Horváth-Tholdy Rudolf urat és kiküldte Végh B., Keresztesi D., Taar G. afiait, hogy a grófot a közgyülésbe és az elnöki méltóságra meghivja. Mikor uj elnökünk a kiküldött bizottság élén a terembe lépett, általános lelkesedés, éljenzés és óváció fogadta, valamint székfoglaló beszédét is, melyet Dr. Boros György üdvözlő beszéde után megtartott.

Elfoglalja székét és kétezer leut a D. F. perselyébe ad. Uj elnökünk megnyerő, kedves egyénisége, melyet legjobban „a sziv udvariassága“ jellemez, mindannyiunkra mély benyomást tett s azt a meggyőződést érlelte meg bennünk, hogy alkalmasabb egyént valóban nem is találhattunk volna az elnöki állás betöltésére.

De nemcsak a Dávid Ferenc Egylet örvendhet annak, hogy Ő méltóságát megnyerte az elnöki tiszt számára, hanem az egész unitárius egyház. Uj elnökünk a nov. 6-án tartott közös ebéden, midőn az egyházi segélyakció számára az 1928. évre 50,000 leut felajánlott, olyan bizonyitékát adta nemes áldozatkészségének és egyházszeretetének, amely nemcsak tiszteletet érdemel, hanem például szolgálhat mindenki számára. Ő valóban cselekedetével is megmutatta hitét mindjárt az első alkalommal.

Egyletünk minden tagja örömmel és büszkeséggel tekint uj elnökére s midőn hivatalba lépése után először üdvözölhetjük őt lapunk hasábjain, kérjük, ne szünjön meg jó szivével és szolgálatra kész, keresztényi lelkületével a Dávid Ferenc Egylet nemes céljait elősegiteni.

Elnöki székfoglaló után következtek a különböző jelentések Egyletünk, valamint a Nőegylet évi munkásságáról. A titkári jelentéseket egész terjedelmükben le fogjuk közölni lapunk hasábjain, hogy Egyletünk minden egyes tagja tiszta képet nyérjen ugy a vidék, mint a központ munkásságáról. Szent-Iványi Sándor, ki Dr. Varga Béla főtitkárunk helyett felolvasta az évi jelentést, valamint Ürmössi Károlyné a Nőegylet főtitkára, jelentései után Keresztesy Dénes és Nagy Béla afiai fejezték ki megelégedésüket és elismerésüket az egylet munkásságával szemben.

A Nőkszövetsége ügyv. alelnöknője, Dr. Boros Györgyné urnő felolvasása következett ezután, melyet tárgyának érdekessége és a felolvasó érdekes megfigyelései miatt itt közlünk:

Tisztelt Közgyülés! Gondolom szivesen fogják venni, ha a rendes elnöki jelentés helyett ezuttal egy kis beszámolót, azaz ismertetést fogok adni a Prágában tartott internacionális szabadgondolkozók kongresszusáról. Erdélyből 12-en vettünk részt.

A kongresszus szeptember 4-én reggel kezdődött templomozással, melyet egyszerre két helyen tartottak. Egyik volt a Representations Haus egyik termében. Beszéltek Capek prágai lelkész, egy afrikai és egy németországi lelkész. Sajnáltuk, hogy ezen nem vehettünk részt, mert a másik istentiszteletre siettünk, melyet a St. Nicholas templomban tartottak. Ez tulajdonképen orosz templom, de katholikusok használják. Annak is egy alakulata, melyet cseh-szlovák vallásnak neveznek és amely átmenetet képez a róm. katholikus és a protestáns vallások között. A szertartást a jelenlegi püspökjük végezte. Egészen meglepő volt, semmi nem volt az ismert katholikus szertartásból, semmi mise, sem tömjén, sem csengetés, sem szentség felmutatása, sem segédpapok, sem minístráns gyerekek. A püspök egyedül állott egy rögtönzött oltár mellett, mely olyan volt mint egy virágos kis asztal a templom közepén, majdnem a közönség között. Innen beszélt cseh nyelven. Közben a hallgatóság is vele imádkozott hangosan. Végül felmutatta a keresztet.

A kongresszus tárgysorozata hétfőn, szeptember 5-én vette kezdetét. Először is a közelebbről elhunyt kongresszusi tagokról emlékeztek meg szépen, kegyelettel. Mindennap 5—6 értekezést olvastak fel. Megvallom kissé féltem ezektől a száraz, tudományos előadásoktól. De aggodalmam már az első napon eloszlott. Oly érdekesek, ismeretfejlesztők és könnyen megérthetők voltak, hogy valóságos élvezetet szereztek a hallgatóságnak. Azonkivül minden egyes értekezés le volt forditva 4 nyelvre (cseh, angol, francia, német) igy aki valamit nem értett volna meg, könnyen utána nézhetett. Ilyen forditást többet elhoztunk magunkkal, akit érdekel szivesen bemutatjuk, annyival inkább, mert sem időnk, sem terünk nem engedi, hogy az egyes felolvasásokat ismertessük. Azonban annyit legyen szabad megjegyeznem, hogy a sokféle theologiai fejtegetések és a külömböző vallások ismertetése reám azt

Egyházi hivatalos szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY.

3032/1927. sz.

Körirat

egyházköri és iskolai felügyelő gondnok, egyházi tanácsos, egyházközségi gondnok, tisztviselő és presbiter afiaihoz és valamennyi hiveinkhez.

Mindannyian, kik a folyó november hó elején tartott Egyházi Főtanács alkalmával Kolozsvárt összegyültünk, egyházunk életében történelmi jelentőségü eseményeknek voltunk boldog részesei. A legnagyobb veszélyek közt, midőn már hitünk és kulturánk létét kellett féltenünk, az egyház alkalmazottai páratlan önfeláldozással ajánlották fel az egyház megmentésére igen tekintélyes részét annak a szerény javadalmazásuknak, mely a legtöbb esetben a maguk és családjuk fentartására is alig-alig elegendő. Hogy ezt a nemes cselekedetüket s annak jelentőségét valamennyi hivünkkel megismertessük és a jövendő számára megörökitsük s hogy ez a példás áldozat elérje célját s a világi hivek megfelelő hozzájárulásával az egyház és iskoláink megmentése biztositva legyen: mindezekért az alábbiakban a történtekről rövid összefoglalást adunk, melyet szeretettel ajánlok minden hivünk figyelmébe s a körirat végén levő felhivásomat megértő megfontolásukba.

Cluj—Kolozsvár, 1927. nov. 30-án.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

„Hol legnagyobb a szükség, ott közel van az Isten.“

Egyetemes Unitárius egyházunk a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzködik. Válságba sodorták a felekezeti oktatásügyünk fenntartásának mind sulyosabb kiadásai, amikkel szemben anyagi erőforrásaink lényegesen megapadtak.

Köztudomásu, hogy uj államjogi helyzetünkkel kapcsolatban az anyagiak terén óriási veszteségeket szenvedtünk. Készpénz tőkéink, — melyek főleg állampapirokban voltak elhelyezve, — még mindig nem nyujtanak jövedelmet, — mert ez állampapirok kamatjövedelmét sem a volt — sem az uj államunk nem fizeti. Az alapitványokat képező egyházi ingatlanainkat az agrárreform utján a legnagyobbrészt kisajátitották. Ezek vételárát aránytalanul csekély összegben állapitották meg s ezt államunk maig sem fizette ki. Házaink nagyrészét igen alacsony bérért elrekvirálták.

Ez elmaradott jövedelmekkel szemben szükségleteink rohamosan megnövekedtek. Nemcsak az általános drágaság arányának megfelelőleg történt a növekedés, hanem hatványozottan. Legyen elég e tekintetben reámutatunk csak arra, hogy amig volt államjogi helyzetünkben felekezeti iskoláink, fenntartási, — tanári és tanitói fizetések összegeit az államhatalom viselte, — addig az ujabb kormányhatalmak ennek nyujtását nemcsak megtagadták és mellőzték, — hanem legujabban az alkalmazott tanerőink fizetésének az állami tanerők javadalmazása magasságára felemelését is elrendelték, anélkül, hogy az egyház javára már törvényhozásilag sőt nemzetközi szerződéssel is biztositott államsegélyt nyujtották volna. Nem elégedtek meg tehát azzal, hogy az egyház a hivatást és kötelességteljesitést egyház- és fajszeretetből végző, minden tiszteletet és elismerést kiérdemelt tanerőinek a megélhetést is alig biztositó javadalmazást nyujtsa, hanem iskoláink bezárásának fenyegetése mellett elrendelték a magasabb fizetésnyujtást akkor is, ha tanáraink és tanitóink azt nem kérik, ha nem igényelik s ha elfogadni vonakodnának is.

Valóban megnehezült egyházunk felett az idők járása. Majdnem összes értékeinket elnyeléssel fenyegette „Közalap“-unknak évről-évre fokozódó deficitje. Ennek láttára aggodalmaink már az elviselhetetlenségig növekedtek, mert még mindig nem talált általános elismerésre az az elv, hogy „fennmaradásunk és fejlődésünknek egyetlen szilárd alapja az *önerő* és *önbizalom*“ s igy az egyetemes

egyházi adó évenkinti eredménye a hozzá füzött jogosult várakozásoknak még mindig nem volt megfelelő. A legnagyobb szükség állapotába jutottunk, mikor már igy kiáltottunk fel: Uram segits, mert elveszünk!

„Hol legnagyobb a szükség, ott közel van az Isten!“

Unitárius felfogásunk szerint Isten nem szavakban, hanem tettekben nyilatkozik meg. Azon az első pünköstön is nem a zugásban, hanem a tanitványok öntudatra ébredésében, cselekvési elszántságuk elhatározásában jelent meg az Isten. Hála legyen nagy nevének, megnyilatkozott most is: az idők sulyát megértő áldozatkészségben.

Dávid Ferencünk hónapjában, november 4-én összegyültek egyetemes egyházunknak tisztviselői, tanárai, lelkészei és tanitói; tanácskoztak sziveik szerint és határoztak nagy egyhanguisággal. Kimondották, hogy többé nem szenvedhetik az anyaszentegyház és iskolái élethalálharcának látását, hanem eddigi áldozataikat megsokszorozva s ha kell maguktól és családjuktól a szükségeseket is megvonva sietnek a szentügy megmentésére. Kimondották, hogy az Egyházi Főtanácstól maguk önként kérik az egyházi adónak velük szemben olyan kirovását, hogy minden egyházi alkalmazott egy, az eddiginél sokkal nagyobb, a fizetésének nagysága szerint megállapitandó, *havonkénti* több száz, vagy *havonkénti* több ezer leut fizessen.

Ime egy határozat, melyben Isten lakozik, melyben Isten nyilatkozik meg. Ime egy határozat, mely hitünknek, fajunknak, egyházunk és annak intézményeinek szeretetét a mindennapi kenyér szeretete fölé emeli. Ime az egyházi elem nem a feleslegét, de az alig nélkülözhetőt nyujtja áldozatul.

Nekünk azonban világi papságunk is van. Világi papság, mely érzelemben, hithüségben, szeretetben és áldozatkészségben osztozkodó egység, édes testvér az egyházi elemmel. Történelmünk minden mozzanata, aranykönyveink minden lapja tettekről beszél. Az elődök nemes ténye utmutatóul világit az utódoknak.

Erős a meggyőződésünk, hogy a világi papság nemcsak mély tisztelettel hajlik meg az egyházi elemnek nagyértékü, mentő jellegü áldozatkészsége előtt, hanem maga is keresi a lehetőséget, hogy saját nélkülözhetőit a szeretett egyházunkat fenyegető veszély elháritására áldozatul hozhassa. Ennek ajtóit nyitogatjuk ezuttal, midőn egyházi tanácsosainkat, minden nemü gondnokainkat, presbiteriumainkat és minden öntudatos hiveinket illő módon megkeressük, nekik ajánljuk, őket is hivjuk és kérjük, hogy az egyházi

elem által kezdeményezett nemes akciót testvéries vállvetéssel diadalra vinni segitsenek.

Reménykedünk abban, hogy jövőre az iskolai államsegély iránti törvényes jogunk mégis elismerést és kielégitést nyerend és erős meggyőződésünk mindenesetre az, hogy cselekedetünkkel utódainknak is példát nyujtunk s alkalmat adunk arra, hogy hálával emlegessék neveinket.

Aki hisz, az nem csalatkozik. Erős hittel bocsátjuk utjára jelen figyelembeajánlásunkat. Bizalmunk megingathatatlan annak sikerében, akaratunk megdönthetetlen a testvéries együttmunkában.

Hol legnagyobb a szükség, ott közel van az Isten. Egyetlen Istenünk, megjelenésedért, segedelmedért fohászkodunk.

Mi a magunk részéről az 1928. évre egyenként 30.000—30.000 Leut ajánlunk fel szentegyházunk javára.

Dr. Ferenczy Géza, *Dr. Szent-Iványi József,*
egyházi főgondnokok.

* * *

Hogyan történt az egyházi alkalmazottak megajánlása és ennek elfogadása.

A folyó évi Főtanácsi ülést megelőző napokban tartott lelkésztovábbképző tanfolyamra egyházi egyleteink választmányi és rendes évi közgyüléseire lelkész afiai és más egyházi alkalmazottaink közül igen számosan jöttek fel már a Főtanácsi ülés előtti héten a különböző egyházkörökből Kolozsvárra, akik a Kolozsvárt lakó egyházi alkalmazottakkal együtt az egyház sulyos anyagi helyzetének és az ezen való segitésnek megbeszélése végett november 4-én délelőtt egy értekezletre gyültek össze a teológiai intézet nagytermében, melyet zsufolásig megtöltöttek. Jelen volt 50-nél több esperes és lelkész és mintegy 20—30 más egyházi alkalmazott: központi tisztviselő, teol. akadémiai és főgimnáziumi tanár, tanitó és énekvezér.

Kovács Kálmán püspöki titkár ismertette mindenek előtt az értekezlet célját s javaslatára a jelenlevők az értekezlet elnökéül *Dr. Boros György* egyházi főjegyzőt kérték fel.

Főjegyző afia üdvözlő és megnyitó szavai után az ő felhivására püspöki titkár afia hüen és részletesen ismertette az egyházunkat és iskoláinkat fenyegető veszélyeket, adott hangot a sulyos

aggodalmaknak és rámutatott az egyházi alkalmazottak szent hivatására, mely az egyház érdekében fokozott áldozatot követel. Előterjesztette egyhangu helyesléstől kisért javaslatát.

Dr. Boros György egyházi főjegyző lélektől áthatott, általános tetszéstől többször megszakitott, lelkesitő beszédben aposztrofálta az egyház és iskoláink nehéz helyzetét és hivta fel szolgatársait, ha kell, a kenyér felének is szivesen adására.

Dr. Kiss Elek dékán szólalt fel ezután őszinte meghatottsággal és a szive mélyéből jött szép szavakkal ajánlta ő is a püspöki titkár javaslatának egyhangu elfogadását.

Józan Miklós püspöki vikárius — ki mint vendég jelent meg — a pillanat magasztosságától megindultan fejezte ki hódolatát az egyházszeretet és áldozatkészség ilyen megnyilvánulása előtt s a példa követéseként a maga részéről az egyház javára 1000 pengőt (mintegy 28.000 Leut) ajánlott fel az 1928. évre.

A kérdés feltevése után elnök lelkes éljenzés közt hirdette ki az előadói javaslat egyhangu elfogadását, amely szerint jelenlevők a következő kérést intézik E. K. Tanács utján az E. Főtanácshoz:

„A magyar Unitárius Egyház alkalmazottainak: központi tisztviselőinek, lelkészeinek, teológiai és középiskolai tanárainak, énekvezér-tanitói karának a f. évi Főtanácsra egybegyült tagjai, átérezve lelkünk mélyéből egyházunk sulyos anyagi helyzetét és áthatva attól az érzéstől, hogy cselekedetekkel kell megmutatnunk egyházunk iránt bennünk égő szeretetet és áldozatkészséget, azzal a kéréssel fordulunk E. K. Tanácshoz, méltóztassék a tanerők fizetésrendezése és az egyetemes egyházi adóról szóló jelentés, illetőleg a Közalap költségvetése tárgyalásánál következő határozat hozatala iránt tenni előterjesztést E. Főtanácsnak:

Egyházi Főtanács az egyházi alkalmazottak nagy száma részéről az E. K. Tanács előtt tolmácsolt kivánságra kimondja, hogy:

1. az összes egyházi alkalmazottak részére az egyetemes egyházi adót egy évre 1928 jan. 1-től 1928 dec. 31-ig terjedő hatállyal központilag rójja ki ugy, hogy mindazok, akiknek havi fizetése a 4000 Leut nem éri el, fizetésük félszázalékát, mindazok, akiknek fizetése 4000 Leun felül van 25.000 Leuig háromnál kevesebb százalékos egyházi adót tartoznak havonta fizetni, mint ahány 1000 Leu van a havi fizetésükben. 25.000 Leun felüli fizetés után 25% fizetendő. Ezen egyetemes adó kirovása alapjául szolgál a fizetés utáni állami adó és nyugdij levonása után fennmaradó fizetés.

A fizetések megállapitása E. K. Tanácsra, illetve az egyes körök belső embereinek esperes afia által vezetendő gyülésére bizatik.

2. Egyházi Főtanács utasitja E. K. Tanácsot, hogy világi hiveink progressziv adózásának előkészitését haladéktalanul vigye keresztül és annak egy évre, 1928 évi december 31-ig terjedő időre való életbeléptetésére E. K. Tanácsot felhatalmazza.

Az unitárius alkalmazottak értekezletéből:

Kolozsvár, 1927. november 4.

Mély tisztelettel:

Dr. Boros György, elnök. *Kovács Kálmán,* jegyző.

E. K. Tanács november 5-én a tagok nagyszámu részvételével tartott ülésében foglalkozott az üggyel. Előadó titkár előterjesztése után *Dr. Szent-Iványi József* egyházi főgondnok emelkedett szólásra s adott szép kifejezést azoknak az érzelmeknek, miket az egyházi alkalmazottak páratlan áldozatkészsége a világi papságban támaszt és tett igéretet a példa követésére.

Dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok, mint a tanácsülés elnöke a meghatottságtól elfogódott hangon és az elismerést az E. K. Tanács nevében is kinyilatkoztatva jelentette ki mint egyhangulag elfogadottat a következő határozatot:

„E. K. Tanács az egyház alkalmazottai (központi tisztviselői, teológiai tanárok, lelkészek, középiskolai tanárok, énekvezér, tanitói) karának egybegyült tagjai által tartott értekezletről az egyetemes egyházi adó megajánlására vonatkozóan felterjesztett inditványt mély meghatottsággal és kifejezhetetlen lelki gyönyörüséggel fogadja és igaz tisztelettel és elismeréssel adózva egyházunk tisztviselői, alkalmazottai önzetlen, forró egyházszeretetből fakadó, páratlan áldozatkészségéért, hajol meg az összes alkalmazottak nemes példaadása előtt. A javaslatot egyházi Főtanács elé terjeszti, inditványozza ugyanazon érzelmek és elismerés kifejezése mellett annak elfogadását abban a reménységben, hogy összes világi hiveink a páratlan, nemes és önzetlen áldozathozatalban követni fogják az utmutatást.“

Az E. Főtanács november 6-iki ülésén délután került sorra E. K. Tanácsnak a fentiek szerint előterjesztett javaslata, melyet Főtanácsi Bizottság a következő véleménnyel kisért:

Főtanácsi Bizottság büszke gyönyörüséggel s az egyházi alkalmazottak iránt érzett legmélyebb elismeréssel vette tudomásul a felolvasott javaslatot s azt azzal az inditvánnyal terjeszti Főtanács elé, hogy egyházunknak legfőbb testülete adja szankcióját e nagy lelkesedésből s az egyház iránti igaz szeretetből fakadt önkéntes megajánlásnak törvényes végrehajtásához.

Történelmi esemény e megajánlás. Istennek tetsző kedves cselekedet.

Közéletünknek háborgó tengerén ezer veszély között uszik tova egyházunk hajója. A század viharja őrjöngve tombol. Minden, mit ember alkotott, recseg, ropog. S ekkor a mindenüktől megfosztott s pusztán a saját erejükre utalt hajósok végső elszántsággal szent fogadalmat tettek, hogy ha életük árán is, de biztos révbe uttatják azt, ami Istennek legkedvesebb, az anyaszentegyházat.

Az első pünköstnek csodái ujultak meg e nagy elhatározásban.

Mi hisszük, hogy az akarat ezuttal is csodát fog tenni. Mi hisszük, hogy ha annyi energia lesz a kivitelben, mint a megajánlásban, akkor egyházunkat a poklok kapui sem fogják megdönteni.

Legyen Istennek szent áldása az elhatározáson; legyen békesség és szeretet a végrehajtáson.

Egyházi Főtanács egyhangulag a következő határozatot hozta:

„Egyházi Főtanács egyházi alkalmazottaink elhatározásának rendkivül nagyjelentőségü és egyházunk jövőjére biztatást és buzditást tartalmazó bejelentését a maga részéről felállással tiszteli meg és kifejezi azt a reménységét, hogy összes hiveink körében méltó visszhangra és hasonló fölbuzdulásra fog vezetni, mert minden unitáriusnak tudnia kell, hogy egyházunk létezését biztositja, ha áldozik. Főtanács az E. K. Tanács javaslatát határozattá emeli és fölhatalmazza E. K. Tanácsot, hogy a szent cél érdekében bölcs belátása szerint járjon el.“

Igy folyt le az egyházi alkalmazottak megajánlása, mely felemelte lélekben és megerősitette az Egyház jövőjébe vetett hitükben mindazokat, kik a felejthetetlen jelenetek résztvevői vagy tanui voltak.

* * *

Mennyi adó esik az egyes egyházi alkalmazottakra a megajánlás, illetve Főtanácsi rendelkezés szerint?

A havi 4000 Leun alóli egyházi javadalom után $^1/_2$% egyházi adó jár, tehát pl. 3000 Leu havi fizetés után jár *havonta* 15 Leu, évente 180 Leu adó.

A havi 4000 Leun felüli egyházi javadalmaknál az adóláb is fokozatosan emelkedik, vagyis pld. 5000 Leunál 2%, 6000 Leunál 3%, 7000-nél 4% s igy tovább 25,000 Leuig, mert azonfelül már bármely összeg után 25% jár, vagyis a püspöki javadalom után, — mert egyházunkban csak ez van havi 25,000 Leun felül, — a javadalom $^1/_4$ része vonatik le egyházi adóban.

5000 Leu havi javadalomnál havi 100 Leu, és évi 1200 Leu adó jár; 6000 Leu után havi 180 és évi 2160 Leu adó; 8000-nél havi 400 és évi 4800 Leu; 10,000-nél havi 700 és évi 8400 Leu; 12,000-nél havi 1080 és évi 12,960 Leu; 15,000 Leu havi javadalomnál havi 1800, évi 21,600 Leu adó; 18,000-nél havi 2700 Leu, évi 32,400 Leu adó; havi 20,000 Leunál havi 3400, évi 40,800 Leu.

Az egyházi alkalmazottak igy befolyó adójából remélhető évente mintegy $1^1/_2$ millió Leu begyülése, melyhez ha hozzá számitjuk a világi hivek tervbe vett progressziv megadóztatását, az 1928. évi egyházi költségvetésünkben mutatkozó deficit fedezésére megfelelő összeg fog állni rendelkezésre.

* * *

Dr. Abrudbányay Ede egyházköri felügyelő gondnok felköszöntője az 1927. november 6-i Berde ebéden.

A Berde Mózsa emlékére évenként rendezett Főtanácsi ebéden a halhatatlan alapitó emlékserlegével *Dr. Kiss Elek* teol. ak. dékán tartott felköszöntőt, dicsőitve a megboldogultnak örök időkre példát mutató áldozatkészségét. Ezen az ebéden mondta Dr. Abrudbányay Ede f. ü. gondnok az alábbi felköszöntőt:

Igen tisztelt Uraim!

Én nem a poharamat, hanem a szivemet és lelkemet emelem fel, hogy áhitatos érzésben és lelkesedésben méltó legyek azokhoz, akikhez és akikről szólni akarok.

A szeretet megindultságával, mélységes tisztelettel és boldog büszkeségtől tuláradó szivvel köszöntöm a mi kicsiny Egyházunknak lélekben nagy belső embereit és alkalmazottait.

Talán ha egy más testület tagjairól lenne szó még hozzá tenném, hogy „az elsőtől az utolsóig“, azonban az Unitárius Egyház belső emberei között utolsók nincsenek. Mert a mi belső embereink november 4-én — amely napot én Egyházunk ünnepei közé avatnék — egy nobilis gesztussal megmagyarázták, hogy mit jelent az a sokak lelkében talán értelem nélkül élő tantétel, hogy az Unitárius Egyház Főpásztora első az egyenlők között. Megmagyarázták ezt a tantételt, mert a mi belső embereink november 4-én kivétel nélkül valamennyien egyenlők voltak a sziv nemességében, a lélek nagyságában, az előrelátás bölcsességében és Egyházunk rajongó szeretetében!

Amikor Egyetemes Egyházunkat megrohanta az anyagi gondok Xerxesi serege, ez a termopyléi kicsiny csapat egyenlőtlen csatában visszaverte a milliós deficitet, miközben hősöket megszégyenítő lelki nagysággal diadalmas győzelmet aratott önmagán, a saját érdekein.

Igen tisztelt Uraim! Én háládatos tisztelettel hajlok meg az előtt a jótékonyság előtt is, amely nem feledkezik meg a maga feleslegéből a közügyeknek is juttatni valamit, azonban a szükölködők önfeláldozó áldozatkészsége egyenesen a szivekbe markol.

Én a november 4-iki eseményekben isteni megnyilatkozást látok, amely nem engedte, hogy az anyagi nyomor Egyházunkat földre teperje. Isteni megnyilatkozást látok abban, hogy a mi egyházi belső embereink sorsuknak méltatlan alacsonyságában is megtalálták lelkük nagyságát és egy titáni erőfeszitéssel óriásokká nőve, az égre emelték egyházi intézményeinknek a mostoha sors által porbatiport szent ügyét!

Ekkora lelki nagyság és ennyi nemes áldozatkészség világi részről sem maradhat visszhang nélkül!

És én arra kérem egyházi belső embereinket, hogy hazatérve családjaik körébe, akikre az Önök nemes áldozatkészsége ujabb nélkülözést jelent, vigasztalásul mondják el otthon, hogy az Önök

áldozatának visszhangja nem csupán a példa követésében, hanem a mindannyiukkal rokonszenvező szeretetben is meg fog nyilatkozni.

Mondják meg otthon, hogy az unitárius nőket a divatjamult ruha viselése egy szent ügy harcosaivá avatja.

És vegyék tudomásul, hogy valahányszor egy-egy unitárius gyermek ruhácskája nem lesz egészen tökéletes, én amig szeretettel veszem körül a kis nélkülözőt, gondolatban áhítattal csókolom meg azt az apai szivet, amely a gondoskodás eszközeitől megfosztott szülői szeretet fájdalmával áldozatkészségének nemes nagyságá megsokszorozta.

A jó Isten gondviselése segítse Önöket áldozatuk elviselésében.

És amikor nemes megnyilatkozásukat mindannyiunk hálás elismerése kiséri, én a magam részéről külön is köszönetet mondok Önöknek, hogy szivemet és lelkemet felemelték a krisztusi szeretetnek arra a magaslatára, amelyről mindannyiunkat válogatás nélkül, őszintén, tisztán és igazán szeretem!

A gondviselő Jóisten segitsen továbbra is mindannyiunkat!

* * *

A beszéd hatása alatt még az ebéd folyamán (tehát mielőtt az ügy a Főtanács által tárgyaltatott volna) *Gróf Horváth-Tholdi Rudolf* néhai nagy főgondnokunk: *Báró Petrichevich-Horváth Kálmánnak* unokaöccse, a Dávid Ferenc egylet uj elnöke az 1928. évre felajánlott egyházi adójában 50.000 Leut, *Márton András* székelyszentmiklósi kisgazda, Főtanácsi tag pedig a maga részéről 1000 Leut. — Itt említjük meg, hogy nem sokkal ezután *Ritoók Lajos* kolozsvári bankigazgató, — ki nem is unitárius, — az egyházi alkalmazottak áldozatkészségének hatása alatt a maga részéről 5000 Leu adományt juttatott egyházunkhoz.

* * *

Felhivás.

Az elmondottak után és ismerve világi vezetőembereink hagyományos egyházszeretetét s hiveinknek szent hitükhez ragaszkodását, röviden csak arra kérem kedves atyámfiait, hogy az egyházmentés szent ügyét most különösen vegyék szivükre, s ne csak maguk járuljanak hozzá — kiki vagyona állapotához mérten — az egyházi alkalmazottak által meginditott akcióhoz, hanem a

még közömbös és vonakodók hittestvéreiket is igyekezzenek meggyőzni és megnyerni; hogy a mily szépen indult az adózásnak a szükséghez mért megoldása, oly lelkesedéssel és eredményesen haladjon is tovább, s az 1928 évre minden egyházi intézményünk fentartási költsége biztositva legyen már a hivek önkéntes megajánlásával.

Mielőtt tehát E. K. Tanácsunk az 1928. évi egyházi adónak világi hiveinkre való progressziv kivetése iránt intézkedést tenne,

1. felkérem felügyelő gondnok és valamennyi egyházi tanácsos afiát és egyházi tisztséget nem viselő összes hiveinket, hogy f. december hó 26-ig, akár közvetlenül, akár az illetékes unitárius lelkész utján jelentsék be E. K. Tanácshoz, hogy az 1928 évre egyházi adó cimen önként mily összeget ajánlhatnak fel és milyen módozatok mellett kivánják azt befizetni;

2. felhivom lelkész és többi belsőember, valamint egyházközségi gondnok, tisztviselő és presbiter afiait, hogy előbb egymásközt megtárgyalva az ügyet, alkalmas módon (istentisztelet után a templomban vagy közgyülésen) hozzák a fent közölteket vagy legalább azok lényegét a hiveink tudomására, s minden megfelelő módot használjanak fel arra, hogy hiveinket kinek-kinek vagyoni képessége szerinti hozzájárulása alapján reábirják, hogy az 1928 évre az egyház s annak oktatási és egyéb intézményei javára önként ajánljanak fel megfelelő összegeket ugy, hogy lehetőleg az egyházközségtől 1928 évre nagyobb összeg folyjon be az egyetemes egyházhoz, mint amennyit az egyházközségnek fejszámszerint 30 Leuval számitandó összes adója kitenne.

Lelkész afiai ezen akció eredményéről január 7-ig tegyenek jelentést közvetlenül E. K. Tanácshoz.

Cluj-Kolozsvárt, 1927. november 30-án.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Szerkeszti: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz

a benyomást tették, hogy minden ut Istenhez vezet és egy az abszolut tiszta igazság: Isten, kit külömböző nyelven és szertartással, de egyforma szivvel és lélekkel imádunk.

A kongresszusi napok tárgysorozatában kedves változatosságot csinált, hogy egyik felolvasóülést a szlávsziget nagytermében tartották meg, este 8 órakor, ezrekre menő óriási hallgatóság jelenléte mellett. Itt először Dr. Bradley chicagói lelkész beszélt lelkesen, ki saját maga 3000 hivével együtt csak nemrégiben tért át az unitárius hitre. Azután Nibergall marburgi tanár tartott érdekes felolvasást. Ezen felolvasó ülésen Capek prágai lelkész elnökölt, ki szép megnyitó beszédet mondott és ő vezette az éneket, mely az estének ünnepi szinezetet adott. Szép, nagy vegyeskar szerepelt háromszor az estélyen, unitáriusok. Azonkivül a lelkész vezénylete mellett énekelt az egész gyülekezet. Nők és férfiak egyaránt. Ezek a gyülekezeti énekek mély benyomást tettek. Azt a vágyat keltette fel, hogy addig nem szabad nyugodnunk, mig ezt nálunk is be nem vezetjük. Oly szép és megható a templomi énekben a női hang és mégis oly kevesen vesznek részt nőink a gyülekezeti énekekben. Már most innen kérem az asszonyokat és leányokat, hogy ezután énekeljenek a templomban.

És most áttérek arra ami minket unitárius nőkszövetségét legjobban érdekel — a Nők Szövetségé-nek nagygyülésére. Mielőtt ezt tenném, legyen szabad megjegyeznem, ami kissé bántott ezen nagyszerüen rendezett és vezetett kongresszus lefolyása alatt, — hogy kevés teret engedtek a nőknek. A felolvasók között csak egyetlen egy nő szerepelt, Dr. Carola Barth egy nevelésügyi felolvasással a „Modern vallásos nevelés“-ről. Ehez hozzászólott Drummond kisasszony, egyik londoni leánygimnázium igazgatónője. Pedig a kongresszus résztvevőinek jelentékeny részét képezték a nők. Jöttek még Afrikából és Jeruzsálemből is. Érdekes lett volna ezektől is valamit hallani. De eltértem a Nők Szövetségének gyülésétől — melyet a kongresszus utolsó napján csütörtökön, szeptember 8-án délután 5 órára tüztek ki. Ugyanazon délután a kongresszus női tagjai a gyülés előtt megkoszoruztuk a Massarykné sirját s igy a nőkszövetsége gyülésére 5 óra helyett fél 8-kor érkeztünk meg. Többen közülünk, azon este el kellett, hogy utazzunk. Igy sietni kellett a tárgysorozattal. Először barátságos teára asztalhoz ültünk. Csak azután alakult meg az értekezlet, Mrs. Birdhouse elnöklete alatt. Titkár Miss Brook Herford volt. Elnök rövid üdvözlő beszéde után az egyes országokat rendre szólitották. Azután rendre felszólitottak, hogy tegyük meg jelentéseinket. Én is felolvastam röviden megfogalmazott jelentésemet, melyben igyekeztem előadni egyházaink és iskoláink veszteségeit és küzdelmeit adott viszonyaink között. Beszámoltam nőszövetségünk működéséről, társadalmi és missiói tevékenységünkről, leányotthonról, szegényeink segélyezéséről, a sokféle nehézségekről melyekkel meg kell küzdenünk.

Végül pár szót még az unitárius vallás terjedéséről. Csak nehány olyan tényt emlitek fel, melyről közvetlen értesülést nyertem. A prágai unitárius egyházban, melyet amerikai segitség tart fenn, a Capek Norbert lelkész és nagymüveltségü neje páratlanul lelkes munkássága mellett 3 év alatt rohamosan emelkedett a lélekszám. Idáig csak nagyobb termekben tartják az istentiszteleteket, de hő vágyuk volna egy templom épitése. — Frankfurtban csak két évvel ezelőtt alakult meg az unitárius egyház és máris szépszámu hive van. Jeruzsálemben is szép gyülekezet van. Párisban is terjed a liberális kereszténység. Képviselőjük a szép és kedves madame Loyson mondja, hogy összetartanak és főképen a szegények segitésében fejtik ki munkásságukat. Még tudnék többet is mondani, de ezen nehány felemlitett tény is legyen elég arra, hogy bátorságot öntsön belénk a további küzdelemre. Mindenütt vannak nehézségek, de ott van nyomában az önbizalom és a remény. Ezzel bezárom beszámolómat a kongresszusról. Szives figyelmüket köszönöm és a Nők Szövetsége közgyülését ezennel megnyitom.

A Kolozsváron székelő Egyleti Választmány egyharmad részének megujitása következett ezután, melyen a régi tagok ujbóli megválasztása után, uj tagnak beválasztottuk S. Nagy László ismert nevü iró afiát, kinek megválasztása Egyletünknek nagy nyereségére fog lenni.

A közgyülés további tárgyai voltak még: egy pályatétel kitüzése, temetkezési egyletek megalakitása, ifjusági szervezetek kiépitése minden egyházközségben, mely tárgyakra részben jelen, részben azutáni számainkban még visszatérünk. Gr. H.-Tholdy Rudolf, uj elnökünk zárószavai után a közgyülés lelkes hangulatban végetért. *Sz. I. S.*

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Lapunk összeállitását jan. 1.-től kezdve *Szent-Iványi Sándor* egyleti titkár végzi. Kérjük a kéziratokat az ő cimére küldeni. (Cluj, Unitárius Kollégium.)

Müsoros unitárius estély Tordán. December 3-án zajlott le Tordán a városi Vigadó nagytermében ez az anyagilag és erkölcsileg fényesen sikerült estély, melynek gazdag programmjából kiemeljük Lőrinczy Dénes esperes lendületes megnyitóját és az Erdős Mihály által ujonnan alakitott nagyszabásu vegyes ének- és zenekart, melynek ez volt a bemutatkozó estélye. Fényes sikere volt remek számainak. A hires „Tordai Dalkör“ ezuttal is kitett magáért. Weress Ákos egy saját szerzeményü trióját is előadták, a tehetséges és müvészlelkü szerző közreműködésével. Nagy sikert aratott ez is. Dr. Varga Béla felolvasást tartott. A szereplők és a közönség között ott láttuk a város szine-javát faj és valláskülönbség nélkül.

Hymen. Pethő István, szabédi segédlelkész kartársunk eljegyezte Csongvay Bözsikét Bágyonból. Sok szerencsét és boldogságot kivánunk.

Titkári jelentés a D. F. E. 1926/27. évi müködéséről.

Tisztelt közgyülés!

Az elmult esztendő az egyleti élet fokozatos fellendülésének a jegyében folyt le. Habár még mindig vannak Egyházközségeink, amelyek — ugy látszik — nem tartják szükségesnek kimondottan az Egylet zászlója alatt folytatni egyháztársadalmi munkájukat és vannak — sajnos — olyan helyek, ahol a vidéki kiskirályoknak, a csendőrőrmestereknek a basáskodása és zsarnokoskodása még nem ért véget, holott Egyletünknek Törvényszéki döntés értelmében joga van müködni — azt kell mondanunk, hogy az egyleti élet elég szépen fejlődött; sok uj alakulás van s ha lassan is, de közeledünk célunkhoz. Mint általában érdekes és örvendetes tünetet kell megemlitenünk, hogy nemcsak igen sok községünkben van kulturház, hanem igen sokban látjuk a törekvést arra, hogy legyeu ilyen. Mindenesetre felemelő az a tudat, hogy népünkben annyira él a lelkesedés a szellemi müvelődés iránt, mert a kulturházak alkotása vagy megalkotásának a vágyai mégis csak erre mutat. Bárcsak minél hamarabb megvalósulhatnának mindenütt ezek az épületek, amelyek magasztos hivatása az lesz, hogy az iskolától megfosztott, sok helyt még anyanyelvéből is kitudott, zaklatott és sanyargatott hiveink megtalálják itt — a templom mellett — azt a szellemi táplálékot, amely Isten igéje mellett népünk faji és anyagi fennmaradásának nélkülözhetetlen kelléke.

Minthogy összefoglaló, köri jelentést csak négy egyh.-körből kaptunk, a többire nézve kénytelenek voltunk adatainkat részben a vasárnapi iskolai jelentésekből kiszedegetni, részben pedig az Unitárius Közlöny mult évi évfolyamából. A jelentés épen ezen oknál fogva nem lehet pontos s ha valamely egyházközség kimarad, vessen magára, illetve a körre, amelyhez tartozik s amely nem küldött be jelentést a köri egyleti élet müködéséről. Sokszor halljuk, hogy nem a jelentésből kell megitélnünk a helyzetet, mert némely helyen nagyon szépen dolgoznak és semmit sem jelentenek, másutt épen a forditottja forog fenn. Bármiként is áll a dolog, nekünk mégis csak a jelentésekre kell támaszkodnunk s épen azért kivánatos volna jövőre, hogy minden kör küldje fel a maga röviden összefoglaló jelentését a köri egyleti munkásságáról, hogy mi is kellőképen tájékozódva legyünk s hogy az egyes egyházközségeket és azok munkás tagjait némileg megnyugtassa az, hogy végzett munkásságukat nyilvántartjuk.

Teljes egyházköri jelentést az egyleti életről külön is négy körből kaptunk, és pedig: az *udvarhelyi*, *küküllői*, *marosi* és *felső-fehéri* körökből. A többire vonatkozólag részben az egyes helyekről bejött jelentésekre, vagy a fentemlitett forrásokra vagyunk kénytelenek támaszkodni. Az igy összegyüjtött adatokból a következő részletes eredmény állapitható meg:

Kolozs-Dobóka kör: Itt először a Központ müködéséről kell röviden beszámolnunk. A központi választmány hét ülésben tárgyalt különböző egyleti ügyeket. A mult évben megkezdtük s ezután minden alalommal megtartjuk itt a diszteremben a d. e. templomozás után nagy vallásalapitónk halálának évfordulóját külön emlékünnepély keretében. A Nőegylet müködéséről külön jelentés számol be; itt is meg kell emlitenünk azonban azt a pompásan sikerült felolvasás-sorozatot, melyet mindig szépszámu közönség hallgatott végig. Örvendetes fejlődés az, hogy Szent-Iványi Sándor titkár megalkotta, illetve felujitotta és uj életre keltette az ifj. Egyletet, amelynek máris több, mint 50 tagja van. Hetenkint kétszer tartanak összejövetelt. Reméljük, ha a kezdet nehézségein tulesnek, módját ejtik, hogy létezésükről a nyilvánosság előtt is bizonyságot tegyenek. Az Egylet kiadta az Unitárius Közlönyt. Legujabban pedig az Unitárius Naptárt. Ez a naptár épen a mai napon jelent meg.

Lemondott elnökünk helyett a mai napon ujat választottunk a Gr. Horváth-Tholdy Rudolf ur személyében. Nagy nyereség nekünk az, hogy a Br. Petrichevich-Horváth Kálmán utódja gyanánt olyan embert üdvözölhetünk az elnöki székben, akit nemcsak vérségi rokon füz nagynevü elődjéhez, hanem aki a maga csendes, töprengő természetével, faját és vallását melegen szerető érzésével és jó szivével nagyon emlékeztet bennünket boldog emlékű volt Elnökünkre. Isten tartsa meg őt, hogy viselje jó egészséggel és jó kedvvel uj tisztét.

Kolozson sikeres egyleti müködés folyt 11 összejövetellel. Az Egylet 15 éve áll fenn s nem csökkenő buzgalommal folytatja müködését.

Ezek után mindjárt az *Udvarhely kör* jelentését kell elővennünk, mely terjedelmében és tartalmában most is, mint a multban, a legelső helyen áll. A *Sigmond* József által szerkesztett gondos és kimeritő jelentés nemcsak hü képet ad a körben lefolyt egyleti munkáról, hanem lelkesithet is mindenkit arra, hogy részt vegyen a D. F. E. munkájában. Javasolom, hogy e tartalmas jelentés készitőjének, Sigmond József homoródjánosfalvi lelkész urnak szavazzon a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet buzgó munkásságáért. De köszönet illeti mindazokat, akik oly lelkesen felkarolták az egyleti élet ügyét.

Az egyházközségek között e tekintetben Vargyas és Homoródszentpál vezet. Vargyason — amint a jelentés mondja — jól esik látnunk, hogy a község intelligens közönsége az egyházias életben összekapcsolódik a néppel.

Homoródszentpálon az Egylet három tagozatban müködött Bencze Gáborné és Pálffi Ákosné buzgó vezetésével. Külön is ki kell emelnünk, hogy itt a mult évben beállitottak egy nyári gyermekgondozót, hol foglalkoztatják, szórakoztatják, sőt tanitják a munkában fáradozó szülők gyermekeit.

A többi község sem marad el azonban a másik kettőtől.

Oklándon a nőegylet és az ifjusági egylet fejtettek ki sikeres munkásságot, ugyanez történt *Recsenyéden*, valamint *Székelyudvarhelyen* is.

Székelymuzsnán a belső emberek irányitásával egy kulturház van épülőben, melyhez a D. F. egyleti összejövetelek anyagi eredményei szolgáltatják az alapvetést.

Homoródalmáson Ajtai János halála némileg megzavarta az egyleti életet, amit azonban az énekvezér igyekezett pótolni. Örvendetes jelenség, hogy *Homoródkeményfalván* is megkezdődött az egyleti élet.

Kénosban 18 összejövetelt tartottak; az egylet mellett volt olvasó- és temetkezési egylet.

Homoródszentmárton az egyh. énekek tanitása terén mutat fel szép eredményt. Jó munka folyik azonban a többi egyházközségekben is.

Ujfalu, Karácsonyfalva, Jánosfalva, Városfalva, Homoródszentpéter, Gyepes, Abásfalva, Lokod, Székelyderzs mind dicséretes munkásságot fejtettek ki és ne vegyék rossznéven, hogy helyszüke miatt részletesebben nem emlékezhetünk meg egyleti munkásságukról.

Az udvarhelyi kör minden egyes egyházközségében müködött a D. F. E., amit, sajnos, a többi körökről nem mondhatunk el.

(Folyt. köv.)

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Pályázat énekvezéri állásra.

A bözödi egyházközségünk énekvezéri állása, mely állami tanitói állással van egybekötve, Török Ferenc érdemes énekvezér afia nyugalomba vonulásával megüresedett. Püspök ur a pályázatot *1927 december 26.-i* határidővel kihirdette. A pályázati kérvények Katona Ferenc esperes afiához küldendők.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Értesités. Lelkész afiait tisztelettel értesitem az U. I. Társaság f. évi közgyülésének határozatából, hogy mindenkinek a kongruájából 1927. IV. negyedévtől kezdve levonom a K. Magvető, U. Egyház, U. Közlöny és U. Szószék előfizetési dijait, negyedévenként 115 leut. A ki az U. I. Társaságnak, az U. Közlönynek és az U. Egyháznak alapitó tagja és alapitványát befizette, sziveskedjék velem közölni, hogy a negyedévi levonásokat ezek figyelembe vételével eszközöljem. *Hadházi Sándor* pénztárnok.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Tanácskozásaink.

Az idéni főtanács nagyon emelkedett szellemü volt s valahogyan — úgy éreztük — hogy az Egyház fiai mintha sokkal inkább hivatásuk magaslatán állottak volna, mint bármikor előbb.

Ezt valószinüen az is befolyásolta, hogy a főtanácsot megelőző napokon igen nagyfontosságú s általában eredményesnek mondható *lelkészi konferenciát*, illetve továbbképzőt tartottunk, amelyen az unitárius valláserkölcsi nevelés kérdése volt — öt előadás köré csoportositva — megbeszélésünk tárgya.

Dr. Varga Béla tanár neveléstani bevezetést tartott s ezt követte Dr. Kiss Elek ótestamentumi, Gálfi Lőrinc ujtestamentumi, Csifó Salamon egyháztörténelmi, Dr. Boros György hit- és erkölcstani előadása, mely előadásokhoz igen számosan szóltak hozzá. Az előadások és hozzászólások segitségével most már lehető lesz vallás-erkölcsi nevelési rendszerünk teljes kiépitése. Sigmond József és Lőrinczy Dénes lelkészek bibliamagyarázatot tartottak, páran imádkoztak s az elnöki széket Dr. Ferencz József és Kovács Lajos töltötték be.

Igen érdekes vitatkozásokban volt részünk pár alkalommal s reméljük, hogy a sok fölvetett és részint megoldott probléma áldásos hatását mutatni fogja szellemi életünkben.

Egyetemes lelkészkörünk is Székely Tihamér szép imája után népes és sikeres gyülést tartott, melyen Kovács Lajos lelkész remek megnyitót olvasott fel s igen számos kérdés került megbeszélés alá. Lőfi Ödönnek, a prágai szabadelvü vallásos kongresszusról tartott tartalmas felolvasása igen jó szellemi tájékoztatásnak bizonyult. Nagy Béla imájával 500 leu pályadijat nyert s Kovács Lajos és Ütő Lajos között 500 leu pályadijat megosztott a közgyülés, mely összeggel az a gyakorló lelkész volt honorálandó, aki egy év alatt a legkiválóbb irodalmi munkásságot fejtette ki.

Általában, a felvetett tárgyakból és határozatokból azt lehetett megállapitani, hogy lelkészeink feladata teljes tudatában, hivatása magaslatán áll.

Az egyházi tisztviselők egyházi adó-megállapitásáról a főpásztori körirat szólott s mi még azt emlitjük fel, hogy az *Unitárius Irodalmi Társaság* közgyülésén Dr. Ferenczy Géza főg. úr elnökölt s Dr. Borbély István főtitkár számolt be. Örömmel állapithattuk meg, hogy iróink derekas munkát végeztek az elmult évben is és örülni fogunk, ha unitárius kiadandó müveinket sorozatba illeszthetjük be s kiadásukat egységessé és szervessé tehetjük.

A Dávid Ferenc-Egylet közgyülése is, amint a jelentésből olvasható, emelkedett hangulatú és sikeres volt.

Mindezek után a torockói mükedvelők előadták Péterffy Gyula unitár. kántorunknak *Nagyapó álma* cimü darabját, s a szép, a tündöklő torockói ruha valódi gyönyörüségünkre szolgált ama szellemtől kisérve, mely a szép darabban kifejezésre jutott.

Egy eseményekben annyira gazdag hét után nyilt meg nov. 6-án a **főtanács,** amelynek keretében elintézést nyert egyetemes Egyházunknak minden odatartozó, ezévi ügye.

Történeti magaslaton állott Ferencz József püspök urunknak 51. évi püspöki jelentése s ezzel kapcsolatban a *reverzális*-ügy unitárius elintézése. Ha Dávid Ferenc a hitet annakidején Istenajándékának nevezte, miért senki nem üldözhető, akkor a mi 93 éves főpásztorunk a gyermekek vallásának kérdését a régi törvényben jól elintézett módra utalta s nem mutatkozott hajlandónak, hogy a kérdéssel kapcsolatban magyar fajának egységét megbontani törekedjék s igy a vallási türelmetlenség sötét hinárjába keverje Egyházát.

E szellemben szentelte fel a 15 belső embert egy érdekes és megkapó beszéd kiséretében, főtisztelendő urunk, a templomi Istentisztelet keretében. Az ünnepi beszédet Dr. Varga Béla teol. tanár tartotta s a Berde ebéden az emlékkehellyel felköszöntőt Dr. Kiss Elek dékán mondott.

A főtanács módositó törvényt hozott a lelkészválasztásra vonatkozólag, tudomásul vette a különböző jelentéseket s mély szomorusággal állapitotta meg, hogy az állam kormányai még nem tudják annyira értékelni a mi kulturmunkánkat, hogy iskoláinkkal méltányos jogszerüséggel járjanak el s hogy a kiadandó segélyt valóban meg is adják. Főtanács bizik az isteni gondviselésbe, hogy eljön a mi Egyházunk becsületes munkájának a megbecsülése és értékelése is egyszer.

Addig is azonban minden áldozatra kész, hogy Istentől ránk mért, nekünk kiosztott hivatásunkat betölthessük s ezért, ez áldozatos készségért volt olyan fölemelő az idéni főtanács. „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk“. *Dr. K. E.*

Kedves előfizetőinknek és barátainknak kellemes és boldog karácsonyi ünnepeket kivánunk.

Teol. Akad. növendékei nov. 20-án az Aranyos vidékén Szentmihályfalván, Mészkőn, Sinfalván és Bágyonban Istentisztelettel egybekötött Dávid Ferenc emlékünnepségeket tartottak s Bágyonban egy műsoros estély s reggelig tartó mulatság is volt. Mindenütt megértéssel és nagy szeretettel fogadták őket. Dr. Kiss Elek dékán és Ütő Lajos ének- és zenetanár volt velük, kik közül előbbi három helyt beszélt s utóbbi vezette a nagyszerüen sikerült dalárda-énekeket.

Recsenyédi hírek. Dombi Mózes, aki mint állami tanitó H.-Keményfalváról Recsenyédre helyeztetett át, ezen uj állomáson f. évi okt. 30-án tartotta meg ünnepélyes beköszöntőjét nagyszámu templomi közönség jelenlétében. A püspöki kinevezést Zoltán Sándor h.-szt.-mártoni lelkész olvasta fel, tolmácsolván egyuttal a főpásztor és köri esperes szerencsekivánatát is. A gyülekezeti éneklést Bedő Albert h.-szt.-mártoni énekvezértanitó vezette, a beiktató beszédet Gál József helybelyi lelkész mondotta. Hangsulyozván,

hogy a belső emberek leglelkesebb munkája is csak ugy lesz eredményes s a gyülekezet lelki életére áldásos, ha a hivek őszinte bizalmukkal támogatják s becsüléssel, tisztelettel veszik körül nemcsak fiatal, kezdő korában, hanem akkor is, mikor a belső ember már a pálya végefelé jár. Ebéd alatt szóbakerült egy uj orgona beszerzése is. Tamás Gábor szentpáli gazda a beszerzendő uj orgonához egy sipot igért, Máté István presbiter a közbirtokosság segitségét helyezte kilátásba. Bartha István helybeli gazda rendezése folytán f. évi november 20-án a helybeli és a szomszéd községekből szép számmal összegyűlt közönség részvételével sikerült bál volt, mely alkalommal Gyallay darabokat adtak elő: Bartha Mariska, Bartha Jenő, Bartha Mátyás, Bartha Ezékiel, Bomhér Eszter, Bomhér Dénes, Fodor Julia és Nagy Eszter. Azonkivül szavalt még Béres Domokosné. A 400 leu tiszta jövedelmet az uj orgona beszerzésére ajándékoztuk.

Pályázat. Dr Boros György, ügyvezető alelnökünk adományából 500 leu pályadijat tüzünk ki a következő pályamunkára: „Mivel tett Brassai legnagyobb szolgálatot egyházunknak?“ A pályázatban csak 30 éven aluli ifjak vehetnek részt. A pályamü egy nyomtatott ivnél (16 Közlöny oldal) terjedelmesebb nem lehet. A pályamü az ifjuság számára szóljon és hithüségre való tanitásra, munkára serkentő legyen. A pályamüvet 1928 szeptember 1-ig kell beküldeni a Dávid Ferenc-Egylet, Cluj, Colegiul Unitar, cimére.

Gyászrovat. Özv. Haftl Józsefné, Józan Miklós, magyarországi püspöki vikáriusunk feleségének édesanyja, folyó évi november 18-án elhunyt. Özv. Balogh Györgyné, Dr. Balogh György, aranyosköri felügyelő gondnokunk édesanyja, folyó évi november hó 27-én jobblétre szenderült.

Barra Lajos ny. körjegyző, h.-almási lakos, jó egyháztag s elsőrendü családapa, kit nagy rokonsága gyászol — elhunyt. Néhainak csendes pihenést, hozzátartozóinak vigasztalást kivánunk.

Az elköltözötteket fogadja Isten a jóknak és igazaknak járó szeretettel, az őket gyászolók pedig vigasztalódjanak meg Isten akaratában megyugodva.

Székelykereszturi gimnáziumunk ifjusága Dávid Ferenc halálának 348-ik évfordulójára emlékünnepet rendezett november havában. Prédikált Bácsi Dániel VIII. oszt.; könyörgött Vári Albert VIII.; szavaltak Kovács János és Inczefi Ferenc VII. oszt. tanulók, Dávid Ferencről pedig meleghangu, sikerült felolvasást tartott Darkó Béla VIII. oszt. tanuló.

Házasság. Gróf Horváth-Tholdy István, egyletünk elnökének fia, kolozsvári bankigazgató, folyó évi december hó 3-án házasságot kötött Molnár Ilona urleánnyal, a kolozsvári uri társaság egyik bájos tagjával. Egyházi áldásban részesitette a fiatal párt Szentiványi Sándor lelkész; tanuk voltak Dr. Gyulay Tibor és Gr. Vass Endre. Gratulálunk.

Az Unitárius Teológusok Önképzőköre hálás köszönetet

mond: Pálfi Albert, Barabás Miklós, Bencédi Domokos, Biró Izsák, Major Sándor, Pál Dénes (zsákodi), Dobai István, Máthé Zsigmond, Szent-Iványi Sándor, Fülöp Zoltán, Simén Domokos lelkész uraknak, ugyszintén Dr. Borbély István, koll. igazgató, Jancsi László hitoktató, Lőrinczy Zoltán számellenőr és Boros Jenő tanár uraknak, kik felszentelésük alkalmával 1500 leuval gyarapitották az Önképzőkörünk könyvtár alapját.

A Teológia akadémia ifjusága köszönetet mond továbbá Gálfi András alsó-felsőszentmihályfalvi, Biró István bágyoni, Benczédi Domokos mészkői, Árkosi Tamás sinfalvi lelkész uraknak, kik az ifjuság aranyosszéki kirándulását lehetővé tették. Ugyszintén Gál Domokos és Csongvay Dénes uraknak, kik fáradhatatlan buzgóságukkal elősegitették Bágyonban rendezett müsoros estély sikerét.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába rendes tagsági és előfizetői dijat fizettek: Dr. Ferencz Áron Kolozsvár, Deák Jenőné Telek, Szinte Sándor Désfalva, Kereki András, Hosszu Zsigmond Mészkő, Székely Andrásné, özv. Zurmann Ferencné, Ebergényi Gyuláné, Kovács Józsefné, Székely József, Székely Ferenc, Székely Por. Sándor, Székely Pál, Raffaj Zsigmond Verespatak, Stanciu János Marosvásárhely, Farczádi Sándor Beszterce, özv. Kelemen Miklósné Marosvásárhely 1926—1927-re, Székely János Zalatna 1925—1926-ra, Osváth Gábor Ürmös 1925—1927-re, Ütő Béla Lécfalva, Bedő Ferenc Kézdivásárhely, Unitárius Egyházközség Kilyén és Sepsiszentgyörgy, Simon András, ifj. Szabó Mózes, Barabás Mihály, Korodi Ferenc, Ütő Áron, Novák Jánosné, özv. Ütő Benjaminné, ifj. Téglás Dávid, Incze Béla, Imreh Albert, Vida Géza, Uzoni Mihály, id. Szabó Mózes, József Kálmán, Zoltán Sándor, Téglás Albert, Csiki István, Kiss Károly, Ütő Lajos, Köntés Ferenc Sepsiszentgyörgy, Csehétfalvi Dávid Ferenc-Egylet, Pap Dániel Csehétfalva, Fiátfalvi Dávid Ferenc-Egylet, Unitárius Egyházközség, Fazakas Domokosné Fiátfalva, Boros Péter, Hátszegi Dénes Szentegyházasfalu, Kovács Andor Kápolnásfalu, Halmágyi Gábor Brassó, Török Ferenc Resica, Kozma Miklós Nagyajta, Gyulai Árpád Korond, ifj. Mester István Muzsna, Erős Sándor Komjátszeg, id. Fazakas Sándor Nagyajta, Kovács Károly Marosujvár, Ürmösi Jenő Kolozsvár, ifj. Lengyel Péter, László Domokos, Fazakas Domokos, Benczédi Lajos Lupény, Csép Lajos, Szolga József Vulkán, Taglich László, Horváth András, Bodi Imre, Ferencz Istvánné, Benedek Albert, Tóth Ferenc Brassó, Koronki János Kolozsvár, Gál József, Albert Ferenc, Unitárius Egyházközség Recsenyéd. Id. Tiboldi Sándor Székelyszentmiklós, Unitárius Egyházközség Mészkő és Alsójára, Alsójárai Dávid Ferenc-Egylet, Nagy Lázár, Lőrinczi Zsigmond Marosvásárhely, Máté Sándor Szentháromság, Dávid Ferenc Nőegylet, Unitárius Egyházközség, Id. Székely Miklós, Bedő Miklós Homoródszentpéter 1927-re; Fazakas Ferenc, Fazakas Károlyné Fiátfalva, Dimény Mózes Hosszufalu, Benedek Albert Brassó 1926-ra; Kolláth Emma Székelykeresztur 1925—1926-ra; Czakó László Torda 1924-re, özv. Ür-

mössy Jenőné Bencurfalva, Tóth Ferenc Brassó, Kővári Jakab Oxford, Kedei Sándor Magyarzsákod 1928-ra.

Alapitói dijban fizettek: Bartha Miklós Brassó, Nagy Vilmos Kolozsvár, Dr. Borbély Ferenc Gerend, Nagy Géza Bözödujfalu 500—500 leu; Kovács Irén Resica, Csifó Salamon, Csifó Salamonné Kolozsvár 200—200 leu; Lőfi Béla Szind 250 leu; Alsójárai Dávid Ferenc-Egylet 100 leu; Gr. Horváth-Tholdy Rudolf Marosnémeti 2000 leu. Kolozsvár, 1927 november 15-én. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Köszönetet mondunk az alapitóknak és a pontos fizetőknek. Kérjük az Unitárius Közlöny összes olvasóit, mint azt Brassaitól tanultuk: *szerezzen maga mellé mindenki még egy tagot.* Szeretnők lapunkat bővitni, de ez csak ugy lehetséges, ha a lap előfizetői *megkétszereződnek.* A fiók-egyletektől s a Nőszövetségektől várjuk, hogy *örökös alapitók* legyenek.

Irodalom.

Dr. Cherestesiu Victor: Román-magyar és magyar-román szótár. II. magyar-román rész 1. kötet A-K. Cluj-Kolozsvár. Corvin könyvnyomda. 1070 lap.

Első tekintetre ugy látszik, mintha egy szótárnak, legyen az bármilyen nyelvekből készítve, a mi hasábjainkon nem volna helye. Jelen szótár azonban, mint eddig kétségtelenül a legjobb román-magyar szótár, különösebb figyelmünket érdemli. Különösen faluhelyeken többször fordul elő, hogy híveink ügyes-bajos dolgaikkal a paphoz fordulnak utbaigazitásért. Egy rendelet lefordítása, egy egyszerübb kérvény megírása, mind olyan dolgok, melyekben jó, ha utbaigazitást tudunk adni, nem is emlitve a hivatalos átiratokat, melyeknek olvasása és megértése sokszor komoly bonyodalmaktól ment meg. Fenti szótár különös gondot fordított arra, hogy a magyar kifejezéseknek románban illő megfelelője található legyen. A román nyelv szerkezetének legelemibb tudása mellett, ez a szótár igen hasznos segitőtársunk lehet. Hadházy Sándor, egyházi pénztárosunknál kapható az A-K kötet, valamint januárban az L-Z kötet is. Az első kötet (A-K) ára fűzve 250, kötve 300 L., a második kötet (L-Z) ára fűzve 350, kötve 400 L. Ugyszintén Hadházy Sándor egyházi pénztárosunknál rendelhető meg a szótár román-magyar része is (1134 lap), kedvezményes ára fűzve 220 L. kötve 260 L. valamint a szótárhoz irt Valentiny nyelvtan is 40 Leuért. E kedvezményes árt lapunk minden olvasója igénybe veheti. Sz. I. S.

☞ *Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!*

Énekeskönyvünkből az uj kiadás megjelent s darabja 60 L.-ért kapható.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.